
Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Var går gränsen för regionförstoring?
- Industridrömmen och landsbygdsvandan i en svensk region
- Riksdagsledamöter stöder Leader – men finansieringen besvärlig
- Vårt värdefullaste kapital – socialt kapital, social kompetens, sociala nätverk och social intelligens i tidskriften Skärgård
- Hur skall man leva länge? – landsbygdskultur i YTR:s nätkolumn
- Läs även detta: **Skrämmande och samtidigt fascinerande – i ubiksamhället övervakas vi med god avsikt** *"Kostnadseffektiva lösningar för tryggheten av servicen är vid det här laget ännu större än i början av KSSR"* – minister Mari Kiviniemi
**Kommunförbundet utarbetar en ny kommunmodell för år 2017* **Backgrund utsågs till Årets nyländska by 2009*

VAR GÅR GRÄNSEN FÖR REGIONFÖRSTORING?

Enligt den svenska studien *Pendlare utan gränser? – En studie om pendling och regionförstoring*, utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), så har andelen pendlare ökat markant i Sverige och är i dag ca 1330000 människor (eller 31 procent av den förvärvsarbetande befolkningen), en utveckling som ingen trodde skulle vara möjligt för 20 år sedan. Men alla pendlar inte av samma skäl, utan man kan dela upp denna grupp i boendependlare, tidigare arbetslösa pendlare, karriärpendlare och de som är nya i arbetskraften och av det skälet börjar pendla. Vilka som sedan pendlar och mellan vilka orter, beror till stor del på hur kommunerna är till sin karaktär, samt vilka förbindelser som finns mellan kommunerna inom de olika arbetsmarknaderna. För nästan alla kommuner inverkar pendling och regionförstoring positivt på kommunernas tillväxt, arbetskraftsförsörjning och lönenivåer, vilket har gjort att allt fler kommuner anser att utvecklingen i storstäderna är av stor vikt för den egna kommunen, även om den avståndsmässigt kan ligga 100–200 km från storstaden. För kommuner som varken är en del eller potentiell del av en större stads arbetsmarknad, eller en glesbygdskommun med sina långa avstånd och begränsade möjligheter till ökad pendling, är pendlingen främst en försäkring mot sämre tider. Om arbetstillfällena i den egna kommunen minskar, möjliggör pendlingen att fler ändå kan bo kvar i kommunen, som även blir mindre sårbar vid strukturomvandlingar, om det finns ett pendlingsutbyte med grannkommunerna. Den pendling som mest av allt bidrar till den lokala arbetsmarknadens dynamik och funktionalitet är enligt författarna karriärpendlingen. Den här typen av pendling ligger bakom idén om ökad tillväxt genom regionförstoring. Men med regionförstoringen ökar i regel även det totala resandet, vilket blir svårt att förena med en hållbar tillväxt, om vi inte i andra avseenden än arbetspendlingen samtidigt kan minska resbehovet genom att exempelvis skapa förtätade och mer funktionsblandade stads- och förortsmiljöer. Likaså behöver innekommunerna präglas av byggande som speglar människors

vardagliga behov, snarare än en ensidig struktur som t.ex. kontorskomplex. *Uppgifterna är från Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (8/2009) och från rapporten Pendlare utan gränser? som finns på SKL:s hemsida under webbadressen http://brs.skl.se/brsbibl/kata_documents/doc39392_1.pdf.*

INDUSTRIDRÖMMEN OCH LANDSBYGDSVÅNDAN I EN SVENSK REGION

Industrin i Jönköpings län och Småland har framtiden för sig, men måste anpassas till en hållbar utveckling och bättre ta tillvara miljökunskund, menar Sten Norinder, Jönköpings kommuns näringslivschef och tillika ansvarig för kommunens landsbygdsarbete. Landsbygdens möjligheter med hjälp av programmet Leader visar han mer vånda inför och säger: *"Idén är bra men medlen små, och allt hänger på de som bor och arbetar på plats. Hur mycket orkar de egentligen med?"* Få platser i Sverige förknippas så tydligt med småföretagsamhet och entreprenörskap som Jönköpings län och Småland med orter som Gnosjö, Gislaved och Vaggeryd, alla med lång tradition av småskalig industriproduktion. Tillsammans med Jönköping delar dessa kommuner och ytterligare ett flertal, ansvaret för två Leader-områden: Västra Småland (<http://www.leadervastrasmaland.se/>) och Sommenbygd (<http://www.sommenbygd.nu/>), vilka båda skall stöda landsbygdens utveckling i området. Men frågan är om entreprenörskapet i dessa kommuner även hittat ut på landsbygden? Även om de båda Leader-områdena är vidsträckta, så utgör Jönköping en naturlig motor och mötesplats och kan agera för syften som går bortom den egna kommungränsen. Satsningen slutar alltså inte vid vare sig kommun- eller regiongränsen, utan kan omfatta fler kommuner än Jönköpings kommun (<http://www.jonkoping.se/>). Hur tänker då näringslivschefen om den egna landsbygdens förutsättningar och framtid? *"Leader-arbetet är bra. Det vänder sig till människorna på landsbygden och ska bidra till att förverkliga deras initiativ"*, säger han och menar att det kommer fram en hel del bra idéer inom de två Leader-områden där Jönköping ingår. Frågan är bara hur långt de orkar, för medlen är små för administration och två år har redan gått. Men å andra sidan pågår Leader-satsningen fram till år 2013. Jönköpings kommun har totalt avsatt 1300000 kronor per år för Leader-grupperna. Oron för Leader-arbetet delas dock inte med Leader Sommenbygdens ordförande Mikael Bäckström. De har redan ett inarbetat nätverk mellan landsbygdsansvariga tjänstemän på de olika kommunerna. I jämförelse med Sommenbygden har Leader Västra Småland haft en trögare start, men har i dag fler projektansökningar än man klarar av att hantera. Något som bekymrar de båda Leader-grupperna, är emellertid att finansieringen till administrationen har närmast halverats. Därför blir ingen tid över för att informera om programmet, utan tiden går åt till all redovisning. Bäckström är helt nöjd med storkommunen Jönköpings roll i regionen och för landsbygden engagemang och tycker att samarbetet flyter på smärtfritt. Även ordföranden för Leader Västra Småland Ulf Magnusson tycker att de har det väl förspänt med folk från kommunledningen i samtliga berörda kommuner. Däremot har man i Västra Småland haft svårt att få till projekt i den ända av hans Leader-område som ligger i Jönköpings kommun. Det här kan bero på att det i de övriga kommunerna finns landsbygdsutvecklare, vilket inte är fallet i Jönköping. *Uppgifterna är från Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (8/2009).*

Under perioden 2007-2013 ingår nio kommuner i Leader Sommenbygd: Vadstena, Ödeshög, Boxholm, Ydre, Åtvidaberg, Kinda, Tranås, Aneby samt norra delen av Jönköpings kommun. Leader Västra Smålands område utgörs av Gnosjö, Vaggeryd, Gislaved och södra delarna av Jönköpings kommun.

RIKSDAGSLEDAMÖTER STÖDER LEADER – MEN FINANSIERINGEN BESVÄRLIG
Riksdagsledamöter från partifältet berömde Leader-modellen under Leader-parlamentet i

Helsingfors 29.4. Leader har fört med sig arbete och glädje, tro och hopp för den finländska landsbygden. Enligt Samlingspartiets Ulla Karvo är finansieringsdelen en besvärlig fråga för de politiska beslutsfattarna. Under pågående period har man redan skärt ner på Leader-medlen, och om EU:s bidrag minskar allt mer, antar Vänsterförbundets Markus Mustajärvi, att man inte heller nationellt förmår underlätta saken. Centerns Timo Kaunistos ståndpunkt är, att ifall EU-finansieringen minskar, så behöver den nationella finansieringen öka. Hans åsikt är att genom Leader-verksamheten kan man bäst åstadkomma gemensam utveckling. Sådana här diskussioner fördes i riksdagsgruppernas Leader-panel, i vilken ingick, förutom ovan nämnda, även Svenska folkpartiets Christel Liljeström och Gröna förbundets Johanna Karimäki. För Liljeström har Leader blivit bekant först under de senaste åren, men nu är hon insatt i sakerna. Ett större Leader-bekymmer är enligt henne förseningen av programperiodstarten. Verksamhetsledaren för Kehittämisyhdistys Pyhäjärvisseutu ry Marja Kares-Oksman upplyste riksdagsledamöterna, om att landsbygdens småföretagsprojekt bara kan få stöd via Leader. Joutsenten reitti ry:s verksamhetsledare Petri Rinne beräknade för sin del, att en arbetsplats som stöds av ett Leader företagsprojekt bara kostar en tiondel av vad det i allmänhet kommer att kosta. *Läs mer (på finska) på arrangören Byaverksamhet i Finlands hemsida under adress <http://www.kylatoiminta.fi/fi/maaseutuplus/body0=3904>. Se även framtidsforskaren Mika Mannermaas föreläsning om ubiksamhället längre ner.*

VÅRT VÄRDEFULLASTE KAPITAL – SOCIALT KAPITAL, SOCIAL KOMPETENS, SOCIALA NÄTVERK OCH SOCIAL INTELLIGENS I TIDSKRIFTEN SKÄRGÅRD
Begrepp och ämnen som upplever en exponentiell tillväxt inom forskarsamhället är socialt kapital, social kompetens, sociala nätverk och social intelligens. Trots att det inte handlar om några nya begrepp, så kan intresset delvis tillskrivas uppmärksamheten kring den amerikanska statsvetaren Robert Putnam och hans bok *Making Democracy Work* (1993), på svenska *Den fungerande demokratin* (1996). Putnams forskarlag visade här hur teorin om det sociala kapitalets betydelse kunde utnyttjas i omfattande empiriska undersökningar. Idag kan man via olika databaser få ihop kvantitativa mått som belyser många intressanta fenomen, skriver redaktören Håkan Eklund i Inledaren för tidskriften Skärgård. Innehållet i tidskrift nr 2/2009 är bl.a. följande:

- I små samhällen behövs inga ID-kort
- Ni skall nog med här!
- Byskolan som kulturcentrum och bildningshärd
- Socialt kapital kräver social kompetens
- Om gemenskap och trygghet på öar
- Som främling i eget samhälle
- Solidaritet är inte bara att betala skatt
- När beroendet blir en börda och nätverken en fälla
- Allt det omätbara
- Socialt kapital i skärgården – några reflektioner
- Från Lars Sunds horisont: Att höra till

För mer om Tidskriften Skärgård, gå in på deras webbsida under adressen www.skargard.fi. Här kan ni även beställa ett provnummer.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år och utges av Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi (SIÅA) för presentation av aktuell skärgårdsforskning, samt diskussion kring frågor som rör skärgården och våra svenska kustbygder.

HUR SKALL MAN LEVA LÄNGE? – LANDSBYGDSKULTUR I YTR:s
NÄTKOLUMN

Deltagande och delaktighet är viktiga ord i landsbygdspolitiken, men även för kulturen. Olika kulturintressen och -upplevelser har sitt ursprung i deltagande, gemenskap och att lyckas. Utgående från de här erfarenheterna uppstår det mellan människorna förtroende och ett betydelsefullt socialt kapital, vilket skapar grund för en samhällelig utveckling och gemenskapskänsla. Samma recept garanterar även ett långt och gott liv. Kulturen skapar välmående. Svenskspråkiga längs den österbottniska kusten och okinawaborna i Japan har bevisat det genom ett längre liv och genom att uppleva sitt liv som lyckligt. Att förverkliga receptet på välmående är fast på oss själva, men också på de möjligheter som samhället och gemenskapen erbjuder. Om välmåendet är dåligt, lönar det sig att inleda lugnt med kulturnjutningen, för att sedan ta större doser. Man får en önskad verkan, då många människor följer detta regelbundet irreguljärt när man känner för det. Senare på hösten eller våren, efter samlat mod och kunnande, gå med i någon frivilliggrupp som t.ex. har allsång och läser dikter för åldringar på servicehem. Erbjud även åt andra välbefinnande! Receptet passar även för stadsborna – Ta del av landsbygdkulturen som ger ett gott humör! Av allt det här mår du bättre, liksom även landsbygdkulturen. Kulturverksamheten behöver erkännande och uppskattning. Det lättaste och angenämaste sättet att ge detta, är att delta. Det som kostar är besväret och ibland inträdesbiljetten. Det här är ett sätt, ett angenämt sådant, att göra landsbygdkulturen synlig och att betona dess angelägenhet. Under webbadressen http://www.maaseutupolitiikka.fi/tiedotus/verkkokolumnit/heli_rintahaka_miten_elaa_pitkaan.html finns hela texten (på finska) för maj månads nätkolumn. Skribenten Heli Rintahaka fungerar som sekreterare för Landsbygdspolitikens samarbetsgrupps (YTR:s) kulturtemagrupp.

LÄS ÄVEN DETTA

Skrämmande och samtidigt fascinerande – i ubiksamhället övervakas vi med god avsikt

I docent och ekonomie doktor Mika Mannermaas ubiksamhälle, ”någon bror”-samhälle, antecknas vi i ”databanken” via t.ex. butikskassan, nätet och vid köp av resebiljetter. Vi fattar inte ens alla gånger, att ”någon brors” öga når överallt. Vi känner inte nödvändigtvis gumman som bor som granne, men vi kan vara lugna, för ”någon bror” håller koll. Men övervakandet i ubiksamhället sker i huvudsak med god avsikt. I framtiden surfar vi i verkligheten och Mannermaa tror att det inom kort även syns i det kommunala beslutsfattandet. På det här sättet kan medborgarna påverka i realtid, bl.a. i planlägningsärenden. Men vad kan framtidsforskaren Mannermaa lova för landsbygdsutvecklarna? Enligt Mannermaa möjliggör ubiksamhällets teknologi sysslandet med många saker, utan att behöva fara någonstans. Men knappast flyttar människor i stora skaror från t.ex. Vanda till Ilomants. Inom trakten behövs sedan alltid någon dragare, men befolkningen minskar i den avlägsna byn. Varje by borde få bredband, som gör det möjligt att sköta de samhälleliga grundfunktionerna. Det mångkulturella kan i framtiden vara en viktig sak för många trakter, visionerar framtidsforskaren Mannermaa, som föreläste på Leader-parlamentet i Helsingfors 29.4. Läs mer (på finska) på *Byaverksamhet i Finlands hemsida* under webbadressen <http://www.kylatoiminta.fi/fi/maaseutuplus/body0=3907>.

”Kostnadseffektivare lösningar för tryggheten av servicen är vid det här laget ännu större än i början av KSSR” – minister Mari Kiviniemi

”Nu är det dags att uppmärksamma innehållet i servicen, utvecklandet av serviceprocesserna, utnyttjandet av teknologi och reformerande av arbetsfördelningen. Behovet av kostnadseffektivare lösningar för tryggheten av servicen är vid det här laget ännu större än i början av KSSR (kommun- och servicestrukturreformen)”, sade förvaltnings- och kommunminister Mari Kiviniemi 5.5 i Helsingfors vid det avslutande seminariet för projektet *Framtidens service - slutrapport från projektet Goda exempel i kommunerna*.

Enligt Kiviniemi har största delen av kommunerna varit tvungna att fatta beslut om anpassning av ekonomin och servicen. Hon poängterade att regionalt jämlika tjänster av hög kvalitet måste kunna tryggas med måttliga kostnader, även i en tid av knappare ekonomisk tillväxt. Projektet inleddes i syfte att hitta medel för spridandet av bästa förfaranden bland kommunerna. Forumet för kommunernas serviceförfaranden, vilket är verksamt i samband med projektet, tillsattes för att öka samarbetet mellan olika aktörer och arbetsfördelningen inom utvecklandet av serviceproduktionen, samt för att öka utvecklandets effektivitet. Under webbadressen http://www.vm.fi/vm/sv/03_pressmeddelanden_och_tal/01_pressmeddelanden/20090505Foerval/name.jsp finns mer att läsa i ett pressmeddelande (från 5.5) från finansministeriet.

Kommunförbundet utarbetar en ny kommunmodell för år 2017

”Vi har nu kommit till den fas i utvecklingen där vi måste skapa ett nytt och levande innehåll för den kommunala självstyrelsen. Det förutsätter en ny slags vision om de framtida kommunerna. Det finns skäl att slå vakt om och vidareutveckla välfärden, den hållbara utvecklingen och livskraften”, konstaterade Kommunförbundets verkställande direktör Risto Parjanne vid Förbundskongressen i Jyväskylä i torsdags (7.5). Enligt Parjanne behöver vi ett internationellt betydelsefullt metropolområde, starka storstadsområden, specialiserade stadscentrum, samt landsortscentrum och landsortsregioner som stödjer sig på speciella styrkefaktorer. En enhetlig samhällsstruktur och en hållbar utveckling talar för att de stora städernas influensområden med tiden utvecklas även till administrativa helheter, men även vissa centrum på en lägre nivå kommer att gå samman. Parjanne menar att ansvaret för att tillhandahålla de centrala välfärdstjänsterna också i framtiden tillkommer kommunerna. Det blir emellertid vanligare med service som produceras av privata aktörer och tredje sektorn, samtidigt som medborgarnas större köpkraft och fullstora arbetspensioner möjliggör nya servicelösningar. Men det är ändå alltid kommunerna som bär ansvar för sina invånare. *”En stark demokrati är ett väsentligt element i de framtida kommunerna, där invånarna upplever delaktighet och där beslutsprocesserna har en genuint lokal förankring”,* säger Parjanne. Faktorer som bidrar till behovet av en ny kommunmodell, är kommunernas särutveckling, produktivitetsförväntningarna, utmaningarna inom demokratin och ledningen, samt att ramlagen för kommun- och servicestrukturreformen upphör att gälla år 2012. *Läs mer i Kommunförbundets pressmeddelande om en ny kommunmodell under webbadressen http://www.kommunerna.net/k_perussivu.asp?path=255;264;271;573;145751;149577;149762.*

Backgränd utsågs till Årets nyländska by 2009

Nylands landskapsstyrelse beslöt 4.5 att välja Backgränd i Raseborg till Årets nyländska by. Ben ligger tio kilometer från Karis centrum och har 250 invånare. I sina motiveringar lyfter Nylands förbund fram att det råder en god sammanhållning i den tvåspråkiga inflyttningssbyn. Här verkar många livskraftiga föreningar, som tillsammans ordnar olika årliga återkommande evenemang. Man nämner särskilt Backgränd hembygdsförening som nyligen renoverat föreningshuset Backdala på talko. I dagsläget har föreningen mer medlemmar än någonsin under sin 100-åriga historia. Fastän byskolan och närbutiken fått stryka på foten, lever byinvånarna i en sann och inspirerande miljö. Förbundet konstaterar även att, trots kommunsammanslagningen har den egna identiteten hållits stark. Traditionen att utse Årets by har pågått i 21 år. Senaste år var det Sälinkää i Mäntsälä som valdes. I fortsättningen kommer landskapsstyrelsen att årligen utse både en traditionell by och en stadsdel. *Uppgifterna, som är från Nylands förbunds hemsida och tidningen Västra Nyland, finns på adresserna http://www.uudenmaanliitto.fi/index.phtml?4904_m=6223&s=38 respektive http://www.vastranyland.fi/start/backgr%C3%A4nd_%C3%A4r_%C3%A5rets_nyl%C3%A4ndska_by*

[1906124.html](#).

Nylands landskapsstyrelse beslöt även att utse Asola i Vanda i valet av Årets stadsdel i riket.

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet utkommer en gång i veckan och sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@ssc.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@ssc.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.
